

UNIwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Chów i hodowla owadów użytkowych Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Zootechnika	Cykl kształcenia 2023/24	
Specjalność -	Kod przedmiotu BD000000BZOS.I8B.0395.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Biologii i Hodowli Zwierząt	Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia (inżynier)	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów ogólnoakademicki	Dyscypliny Zootechnika i rybactwo	
	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
	Przedmiot kształtujący umiejętności praktyczne Nie	
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	Adam Roman	
Pozostali prowadzący	Adam Roman, Ewa Popiela, Paweł Migdał	
Okres Semestr 4	Forma zaliczenia Zaliczenie na ocenę	Liczba punktów ECTS 3.0
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 15 Ćwiczenia laboratoryjne: 26 Ćwiczenia terenowe: 4	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	systematyka pszczoł, środowisko życia pszczoł, znaczenie gospodarcze pszczoły miodnej, trzmieli i pszczoł samotnych.
C2	biologia pszczoły miodnej, gospodarka pasieczna, choroby i szkodników pszczoł, podstawy genetyki i hodowli pszczoł, wychowu matek pszczelich, metody chowu trzmieli i pszczoł samotnych oraz baza pożytkowa pszczoł.
C3	systematyka i środowisko życia jedwabnika morwowego, biologia i chów jedwabnika oraz baza pokarmową jedwabnika morwowego.

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty uczenia się w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Student zna i rozumie pozycję owadów użytkowych w świecie organizmów żywych	BH_P6S_WG01	Zaliczenie pisemne
W2	Student zna i rozumie budowę i funkcje życiowe pszczoły miodnej, trzmiela, wybranych pszczoł samotnie żyjących i jedwabnika morwowego.	BH_P6S_WG01	Zaliczenie pisemne
W3	Student zna i rozumie zjawisko funkcjonowania pszczoł w środowisku. Definiuje korzyści jakie niesie ze sobą ochrona tej grupy zwierząt oraz potrafi wymienić i omówić zagrożenia powodujące spadek liczebności owadów użytkowych w środowisku.	BH_P6S_WG05, BH_P6S_WG10, BH_P6S_WG01	Zaliczenie pisemne
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Student umie przeprowadzić podstawowe prace pasieczne oraz przegląd gniazd pszczelich.	BH_P6S_UW06, BH_P6S_UW09	Zaliczenie ustne, Aktywność na zajęciach
U2	Student umie posługiwać się podstawowymi metodami chowu i hodowli owadów użytkowych (pszczoły miodnej, trzmieli i wybranych gatunków pszczoł samotnych).	BH_P6S_UW02, BH_P6S_UW06	Zaliczenie pisemne, Zaliczenie ustne, Projekt, Aktywność na zajęciach
Kompetencji społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Student jest gotów do określenia znaczeniem owadów pszczołowatych w przyrodzie.	BH_P6S_KK01	Zaliczenie pisemne, Zaliczenie ustne, Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji
K2	Student jest gotów do postępowania w sposób odpowiedzialny ze zwierzętami.	BH_P6S_KR03, BH_P6S_KR04	Zaliczenie ustne, Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji

Bilans punktów ECTS

Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	15
Ćwiczenia laboratoryjne	26

Ćwiczenia terenowe	4	
Przygotowanie do zajęć	10	
Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	15	
Konsultacje	2	
Przygotowanie projektu	10	
Udział w egzaminie	2	
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 84	ECTS 3.0
Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela	Liczba godzin 49	ECTS 1.9
Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	Liczba godzin 30	ECTS 1.0

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Formy prowadzenia zajęć
-----	-------------------	-------------------------

1.	<p>1. Stanowisko systematyczne pszczoły - gatunki rodzaju Apis, rozmieszczenie geograficzne, lokalne znaczenie.</p> <p>2. Pszczelnictwo i pszczelarstwo - zarys wiadomości z historii pszczelarstwa (pszczelarstwo starożytne i bartnictwo) oraz nowoczesne trendy w pszczelarstwie.</p> <p>3. Pszczelarstwo w Polsce i na świecie - organizacja produkcji w pasiekach, ekonomika przy różnych profilach produkcji pszczelarskiej.</p> <p>4. Gospodarka pasieczna - typy gospodarek pasiecznych, typy pasiek, pasieczysko, zakładanie pasieki.</p> <p>5. Zasady wykonywania przeglądów pni - zachowanie się w pasiece, bhp w pasiece, pierwsza pomoc w nagłych przypadkach przy pożądzeniu.</p> <p>6. Prace pasieczne w trakcie sezonu pszczelarskiego (cz. 1) - wiosenny oblot pszczół, wiosenne pobudzanie rodzin pszczelich do rozwoju, główny przegląd wiosenny pni, poszerzanie gniazd pszczelich oraz czynności związane z maksymalnym wykorzystaniem pożytków.</p> <p>7. Prace pasieczne w trakcie sezonu pszczelarskiego (cz. 2) - miodobranie, zapobieganie i zwalczanie rabunków, łączenie rodzin pszczelich, przygotowanie pszczół do zimowli, zimowla rodzin pszczelich.</p> <p>8. Podstawowe wiadomości z botaniki pszczelarskiej - przystosowanie roślin do zapylania przez owady, znaczenie owadów pszczołowatych jako zapylaczy roślin uprawnych i dziko rosnących. Surowce pozyskiwane przez pszczoły ze środowiska naturalnego.</p> <p>9. Pożytki pszczele - rodzaje pożytków, ich wydajność, ekonomiczne wykorzystanie.</p> <p>10. Spadź jako cenny pożytek pszczeli - wytwórcy spadzi i ich rośliny żywicielskie.</p> <p>11. Rynek produktów pszczelich, marketing w pszczelarstwie. Zasady dobrej praktyki produkcyjnej i dobrej praktyki higienicznej.</p> <p>12. Zasady prowadzenia pracy hodowlanej u pszczół - wychów materiału hodowlanego, selekcja, dobór par do rozrodu, ocena wartości użytkowej i hodowlanej.</p> <p>13. Metody hodowli pszczół o określonych cechach morfologicznych, użytkowych oraz odpornych na czynniki niekorzystne (np. choroby, środki ochrony roślin). Pszczoły a rośliny zmodyfikowane genetycznie.</p> <p>14. Systematyka jedwabnika morwowego, zabezpieczenie bazy pokarmowej w chowie jedwabnika, zarys historii jedwabnictwa.</p> <p>15. Znaczenie gospodarcze pszczoły miodnej i innych, dziko żyjących pszczołowatych.</p>	Wykład
2.	<p>Zapoznanie się z zachowaniem pszczół, organizacją gniazda, przeglądem gniazda - zajęcia pasieka.</p> <p>Wykonanie projektu "hotelu" dla pszczół samotnic i trzmieli - ćwiczenia praktyczne</p>	Ćwiczenia terenowe

3.	<p>1. Trzmiel - cykl życiowy rodziny trzmieli, metody chowu i wykorzystanie gospodarcze trzmieli. Urządzenia potrzebne w procesie chowu.</p> <p>2. Chów wybranych gatunków pszczół samotnic do celów gospodarczych - porobnica murówka, murarka ogrodowa, miesierka lucernowa - metody chowu, urządzenia potrzebne w procesie chowu.</p> <p>3. Morfologia, anatomia i biologia jedwabnika morwowego, technologia chowu jedwabnika morwowego, budowa kokonu, właściwości jedwabiu naturalnego.</p> <p>4. Projekt "hotelu" dla pszczół samotnic i trzmieli.</p> <p>5. Morfologia pszczoły miodnej - różnice morfologiczne między trzema postaciami dorosłymi pszczoły, przystosowanie budowy ciała do spełniania przez pszczołę roli zapylacza roślin.</p> <p>6. Anatomia pszczoły miodnej - układ pokarmowy (procesy: produkcji miodu i trawienia pokarmu), wydalniczy, krążenia, oddechowy, układ nerwowy - zmysły pszczoły miodnej, układy rozrodcze matki pszczoły, pszczoły robotnicy i trutnia, loty godowe; fizjologia pszczoły miodnej.</p> <p>7. Rodzina pszczela - rozwój osobniczy pszczoły, funkcje poszczególnych postaci dorosłych pszczół w rodzinie pszczoły. Porozumiewanie się pszczół. Gniazdo pszczoły - budowa, podział funkcjonalny.</p> <p>8. Życie rodziny pszczoły w ciągu roku - okresowe zmiany w funkcjonowaniu rodziny pszczoły w kolejnych porach roku.</p> <p>9. Sprzęt niezbędny do prowadzenia pasieki, wyposażenie pasieki. Metody pozyskiwania produktów pszczelich.</p> <p>10. Typy uli znormalizowanych użytkowanych obecnie - różnice konstrukcyjne, ich wady i zalety.</p> <p>11. Zakładanie pasieki - podstawowe przepisy, lokalizacja, potrzebny sprzęt, wybór uli, wartość użytkowa okolicy.</p> <p>12. Zapoznanie się z zachowaniem pszczół, organizacją gniazda, przeglądem gniazda - zajęcia pasieka.</p> <p>13. Wychów matek pszczelich - znaczenie wychowu matek, metody wychowu, rodziny wychowujące, poddawanie matek nowym rodzinom.</p> <p>14. Najgroźniejsze choroby i szkodniki pszczół i gniazd pszczelich. Profilaktyka w pasiece - zapobieganie występowaniu chorób w pasiece.</p> <p>15. Czynniki wpływające na zmniejszenie liczby owadów użytkowych w środowisku.</p>	Ćwiczenia laboratoryjne
----	--	-------------------------

Informacje rozszerzone

Metody nauczania:

analiza przypadków, Film dydaktyczny, Pokaz/demonstracja, Praca w grupie, Dyskusja, Wykład, Ćwiczenia

Aktywności	Metody zaliczenia	Udział procentowy w ocenie łącznej przedmiotu
Wykład	Zaliczenie pisemne	50%
Ćwiczenia laboratoryjne	Zaliczenie pisemne, Projekt, Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji	45%
Ćwiczenia terenowe	Zaliczenie ustne	5%

Dodatkowy opis

Student w celu zaliczenia przedmiotu musi otrzymać pozytywną ocenę z kolokwium sprawdzających wiedzę z zakresu tematyki przerabianej na ćwiczeniach oraz wykładach, jak również posiadać wymaganą ilość obecności na zajęciach. Student posiadający zaliczenie ćwiczeń zobowiązany jest również do pisemnego zaliczenia materiału z wykładów (test zamknięty jednorotnego wyboru, składający się z 10 pytań). test z części wykładowej jest każdorazowo dołączany do testu sprawdzającego wiedzę z zakresu treści przerabianych na ćwiczeniach. Ocena z zadań projektowych rozwiązywanych na ćwiczeniach.

Wymagania wstępne

zoologia, botanika

Literatura

Obowiązkowa

1. W. Ostrowska, Gospodarka pasieczna, Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 2017
2. W. Ritter, Dobra Praktyka Pszczelarska, MULTICO Oficyna Wydawnicza, 2016
3. Roman A.: Podstawy pszczelarstwa. Wyd. AR Wrocław, 2006
4. Dylewska M.: Nasze trzmielce; ODR, APW Karniowice, 1996

Dodatkowa

1. Banaszak J.: Pszczoły i zapylenie roślin; PWRiL Oddz. w Poznaniu, 1987
2. A. Roman. Zakładamy pasiekę, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 2016
3. Stanisław Flaga, Rośliny pokarmowe pszczół samotnic. Wydawnictwo: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego. 2015
4. Choroby i szkodniki pszczoły miodnej. Paweł Chorbiński. Wydawnictwo: BEE & HONEY, 2016.
5. Ostrowska W.: Gospodarka pasieczna; PWRiL, Warszawa, 2013.
6. Wilde J. i wsp.: Encyklopedia pszczelarska; PWRiL, 2013.

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
BH_P6S_KK01	Absolwent jest gotów do ustawicznego zgłębiania wiedzy oraz zasięgania opinii ekspertów przy rozwiązywaniu problemów w procesie produkcji zwierzęcej
BH_P6S_KR03	Absolwent jest gotów do przyjmowania odpowiedzialności związanej z wykonywaniem zawodu zootechnika związanej z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zwierząt oraz środowiska hodowlanego a także prawidłowej identyfikacji i rozstrzygnięcia dylematów związanych z hodowlą zwierząt, mając w świadomości odpowiedzialności za skutki niewłaściwego użytkowania zwierząt będących przedmiotem chowu, hodowli czy użytkowania
BH_P6S_KR04	Absolwent jest gotów do uznawania znaczenia społecznej, zawodowej i etycznej odpowiedzialności za produkcję wysokiej jakości żywności, dobrostan zwierząt gospodarskich oraz wpływu produkcji zwierzęcej na stan środowiska naturalnego
BH_P6S_UW02	Absolwent potrafi wyszukiwać, analizować i wykorzystywać potrzebne informacje pochodzące z dokumentacji hodowlanej i agrotechnicznej
BH_P6S_UW06	Absolwent potrafi opracować założenia hodowlane dla każdego gatunku zwierząt; ocenić wartość hodowlaną i użytkową zwierząt gospodarskich; a także przeprowadzić analizę każdego etapu hodowli z uwzględnieniem elementów krytycznych oraz dobrostanu zwierząt; analizować procesy biologiczne towarzyszące produkcji zwierzęcej, w tym w konkretnych warunkach produkcyjnych
BH_P6S_UW09	Absolwent potrafi dokonać oceny stanu środowiska hodowlanego, dobrostanu zwierząt oraz ocenić zdrowie i kondycję zwierząt
BH_P6S_WG01	Absolwent zna i rozumie w stopniu zaawansowanym zagadnienia z zakresu budowy i funkcjonowania organizmów żywych na różnym poziomie złożoności, zwłaszcza o anatomii i fizjologii zwierząt gospodarskich
BH_P6S_WG05	Absolwent zna i rozumie zagadnienia dotyczące ochrony środowiska oraz ekologii; a także procesy zachodzące w środowisku hodowlanym i potencjalne zagrożenia dla środowiska naturalnego będące efektem produkcji zwierzęcej
BH_P6S_WG10	Absolwent zna i rozumie w stopniu zaawansowanym zagadnienia na temat stanu, funkcjonowania i rozwoju obszarów wiejskich oraz czynników je determinujących w aspekcie chowu i hodowli zwierząt gospodarskich